

VĀ•NOĀCENĀ•CĀ•SAĀ~

NedĀle, 03 leden 2016

V následujícím velmi poutavém povídání Tomáše Houšky se tak trochu dostanete do stĀ™edovĀku... KonkrétnĀ do první poloviny tĀ™inĀtĕho století. Dozvíte se zajímavosti ze Ā¾ivota muĀ¾e, který byl váleĀ•níkem i literátem, zákonodárcem i pĀ™iznivcem filozofie a magie, kĀ™iĀ¾ákem i velkým obdivovatelem arabské kultury. JeštĀ za svého Ā¾ivota se stal záhadnou legendou - stupor mundi, divem svĀta..

26. prosince 1194 se na pódiu uprostĀ™ed pĀ™eplnĀného námĀstí italského Jesi za jánotu davu neodehrál koncert, divadlo, ani sportovní utkání, ale došlo tu k zázraku: PĀ™ed zraky nadšených divákĀ se narodil budoucí císaĀ™ Federico.

K tomuhle teatrálnímu zpĀ™sobu pĀ™ivedení potomka na svĀt se královský pár rozhodl ze zcela pragmatických dĀvodĀ. KrálovnĀ a budoucí císaĀ™ovnĀ Konstancii, dceĀ™i sicilského krále Rogera II. Sicilského, bylo v dobĀ tĀhotenství pĀ™es a královský pár za sebou mĀl dlouhá léta, kdy se zdĀlo, Ā¾e císaĀ™ovna je neplodná a jejich sĀatek zĀstane bez legitimních potomkĀ. Ā½e mĀ¾e porodit zdravé (první) dítě v tomto vĀku se povaĀ¾ovalo za z lékaĀ™ského hlediska vylouĀené a narození syna muselo být zázrakem, jehoĀ¾ pravdivost je osvĀdĀena mnohým svĀdectvím, protoĀ¾e jinak by automaticky povaĀ¾ované za podvod. Aby zamezila fámám, chodila pak Federika veĀ™ejnĀ i kojit. A tak tímto podivuhodným zpĀ™sobem zaĀal stejnĀ podivuhodný Ā¾ivot císaĀ™e, plným jménem Fridricha Rogera Štaufského, kterého jih Itálie dodnes miluje a jméno Federico tu najdete na znaĀném procentu památek. V našich uĀebnicích dĀjepisu ho známe jako Fridricha II. Štaufského.

KdyĀ¾ chceme porozumĀt tomu, byl Federico zaĀ, musíme si udĀlat malý odskok k jeho pĀ™edkĀm. ExotičtĀjší z tĀchto pĀ™ibĀhĀ se odehr Tu na pĀ™elomu 10. a 11. století obsadili Arabové, kteĀ™í se chystali podniknout velkou výpravu pĀ™imo proti Āřimu. Mladý JindĀ™ich pĀ™itím mĀl plné ruce práce v Āřší. Musel si vybojovat trĀn proti mnoha místním nepĀ™átelĀm a souĀelil invazi NormanĀ z Baltu. A vymyslel geniální Ā™ešení: Nabídl normanským vévodĀm, Ā¾e jim jako Ā™iš léno vĀnuje veškerá panství, která na jihu Itálie získají na muslimech. Po této nabídce skoĀili bratĀ™i Roger a Robert, zvaný Ā½elezná pĀst. A to zcela netypickým zpĀ™sobem - sebrali asi 300 svých nejlepších muĀ¾Ā, pĀ™evlĀ se za mnichy a poutníky a v roce 1055 pĀ>scaron;ky prošli aĀ¾ do Neapole. Tam shodili pĀ™evleky a bleskovĀ vyb nĀkolikanásobĀ silnĀjší arabskou posádku. Následovala léta, bĀhem nichĀ¾ na jihu Apeninského poloostrova dali arabským vetĀ™elcĀm jasnĀ najevo, kdo je tu pánem. BĀhem Ā¾ivota obou bratrĀ vzniklo nĀkolik panství v jiĀřní It

na Sicílii, ale RogerĀv nejmladší syn Roger II., je sjednotil do jediného Sicilského království. Sicilské království bylo velmi vzdálené soudobé realitĀ stĀ™ední Evropy. Za prvé - jestli dnes vnímáme tyto kraje jako chudý italský jih, tak tehdy to byly velmi úrodné a velmi bohaté oblasti. Byl to bohatý italský jih. ZpĀsob, jakým bylo království vybudováno, urĀil jeho podobu - šlo o velmi centralistický stát, ve kterém se král nepotĀ™eboval domlouvat s pyšnou šlechty. Stát byl Ā™izený úĀ™ednickým zpĀ™sobem, vícemĀnĀ pĀ™evzatým z minulých dob Āřimské Ā™iše má líc i rub, výhodou jejich státu bylo, Ā¾e byl bohatý, velmi efektivnĀ fungující, a absence mocné šlechty ruku v ruce s pevnou královskou mocí byla vĀtšinou obyvatel vítána s nadšením. StejnĀ jako vzdálený pĀ™ibuzi HautevillĀ, vévoda Vilém v Anglii, tak i zde Normané zavedli své zákony, které byly v mnoha smĀrech tvrdé, ale struĀné, jasné, srozumitelné a dobĀ™e konstruované. Sicilské království se díky tomu všemu stalo stabilní monarchií, a to pĀ™esto, Ā¾e obyvatelstvo bylo národnostnĀ velmi pestré - kromĀ ItalĀ tu Ā¾ilo mnoho ĀekĀ (pĀ™ed ar

vpádem byl po celých nĀkolik staletí italský jih souĀástí Byzantského impéria) a samozĀ™ejmĀ také ArabĀ a MoriskĀ, kteĀ neodešli, ale pĀ™ijali kĀ™esĀanství a slíbili poslušnost novému králi. VnuĀkou krále Rogera, a zároveň jediným dĀdicem Sicilského království byla Konstancie, matka císaĀ™e Federica. V samotném NĀmecku probíhala generace se vlekoucí válka mezi rodem ŠtaufĀ, kteĀ™í ovládali Franky a Švásko, a rodem WelfĀ ovládajících Bavorsko, Rakousko a nĀkterá hrabství v dolním Porýní. StejnĀ jako na samotném západĀ probíhalo vleklé pĀ™etlĀovĀní mezi rodinou KapetovcĀ, kteĀ™í byli králi Francie a rodinou PlantagenetĀ, kteĀ™í byli králi Anglie, ale pĀ™edevším ovládali BretaĀ, Anjou, GaskoĀsko a mnohá další území, díky nimĀ¾ jen na samotném kontinentĀ byli mocnĀjšími panovníky neĀ¾ Kapetovci. FedericĀv otec, císaĀ™ JindĀ™ich VI., byl druhorozený Fridricha Barbarossy, lídra rodu ŠtafĀ. ZpoĀátku to vypadalo tak, Ā¾e nástupcem Barbarossy se stane prvorozený Fridrich, proto papeĀ¾ souhlasil s tím, Ā¾e sĀatek Konstancii pĀ™ipadne JindĀ™ichovi Sicilské království. I tam si JindĀ™ich musel své postavení vymoci silou, ale udĀlal to stejnĀ rĀznĀ jako pĀ™edkové Konstancie z rodiny Hauteville. JenĀ¾e mezitím se rozbĀhl divoký sled událostí: nejdĀ™íve zemĀ™el FedericĀv strýc Fridrich a z JindĀ™icha se stal nástupce císař tu chvíli zaĀal spor s papeĀ¾em, který se bál vzniku tak silného politického celku - papeĀ¾ská strana vyvolala v Itálii velké povstání proti císaĀ™i a kdyĀ¾ byly Federicovi tĀ™i roky, císaĀ™ JindĀ™ich zemĀ™el na malárii bĀhem vojenského t PapeĀ¾ se radoval a císaĀ™skou korunu slíbil WelfĀm, ovšem radoval se jen do chvíle, neĀ¾ Ota IV. vpadl do Itálie, aby zabral Sicilské království, tedy udĀlal to, co papeĀ¾i vadilo na plánu ŠtaufĀ. A tehdy císaĀ™ovna Konstancie podnikla geniální krok - poĀ¾ádala papeĀ¾e, aby se postaral o bezpečí a výchovu prince Federica. Federica tak vychovával kardinálové z bezprostĀ™edního okolí papeĀ¾e a církve se zaruĀila za jeho dĀdictví. Federica tohle dĀtství poznamenalo mnohým zpĀ™sobem.

Lícem bylo obrovské vzdĀlání. Svým zpĀ™sobem mĀl nedĀtské zájmy, byl seĀtĀlý, Āetl a psal nejen nĀmecky a norm latinou, dnes bychom Ā™ekli spíš starou francouzštinou, ale také klasickou latinou, Ā™eĀtinou, arabštinou a hebrejšinou. Mezi tĀmito jazyky prý dokonce pĀ™ekládal knihy. Byl velice zvědavý a zamilo se do exaktního poznání, dnes bychom Ā™ekli pĀ™írodních vĀd. Jak dospíval a zaĀal svĀt vnímat vlastníma oĀima, stal s

ve státemedovákém jazyce cynik, dnes bychom nejspíš měli ateista, který církev bral jako nástroj mocenskou strukturu je možné obrátit využívat, ale ve skutečnosti cizí. Je paradoxem, že ho tam dovedla výslovně mocná ruka z papežova okruhu. Nebo je to možné logické, jak chceme. Rubem jeho podivného dětství byl obrovský chlad, nezáměr o lidi, spojený s obrovskou arogancí císaře, považujícího se za hlavu veškerého království. císařskou korunu se mezitím v Německu bil Federicův strýc Filip bábský, nejmladší z Barbarossových synů, s Otou IV. Brunšvickým, který do sporu zatáhl i svého tchána, anglického krále Jana. Takže tu vznikla koalice Welfů a Plantagenetů, teoreticky hegemon moci v západním křesťanském světě. Řecký král Přemysl tímto boji dvakrát změnil prapor a pak dokonce získal další výsady a ústupky. Nakonec ale natrvalo zakotvil v táboře Štaufů. Filipův diplomacii se povedlo do svého tábora získat francouzského krále Filipa II. Augusta, čímž boj změnil na téměř celoevropskou koalici válku. Důležitě, než ji mohl rozhodnout, ho dokonce zabil vražedník Federico se ve svých osmnácti definitivně stal hlavou rodiny Štaufů... A tentokrát i s papežskou podporou v zádech. V roce 1212 přitáhl do Basileje (s asi 60 rytíři), kde se k němu připojilo štaufské vojsko z Porýní (asi 50 rytířů a přislíbená pomoc) a Přemysl I. s asi 900 rytíři a odpovídající pomocí. (Přemysl si tu nechal zveřejnit privilegia, která získal sám, nebo která zdědil po otci Vladislavovi II. a sepsat do tzv. Zlaté bully sicilské). To byla už dobrá vojenská síla, se kterou začal pacifikovat Welfy. Konec této války Přemysl pro Otu IV. nečekal, u mstačka Bouvines ve Flandrech, když s velkou přesilou na Filipa II. Augusta a přesto utrátil strašlivou porážku od téměř francouzské jízdy. Protože zaútočil v neděli (kdy bylo válečení zapovězené) a využil nájemných banditů útočících církví zapovězenými zbraněmi, dal církvi dobrou záminku k exkomunikaci. Welfové přitom skoro o všechno, zbylo jim jen malé panství v Brunšviku, Bavorsko dal Federico jako léno Wittelsbachům a Rakousko Babenberkům.

Federico ovšem v Německu nezůstal. Po korunovaci a triumfu jmenoval Přemysla I. generálním vikářem (tedy svým zplnomocněným zástupcem) pro Německo, a vrátil se domů, do jižní Itálie. Jeho neuvěřitelná vláda pokračovala tak teatrálně, jak začala. Spíše než dvůr státemedovákého panovníka připomínal dvůr Federicův dvůr orientálních satrapů či byzantských, respektive římských císařů. Harém, jímž se Federico nijak netajil, byl poslední kapkou, která přiváděla církve i moralisty všeho druhu k zúřadlosti. Na Federicově dvoře se mluvilo několika jazyky, budova velkolepou knihovnou, do které sháněl všechny spisy jak antických autorů, tak překlady autorů z východu. Sám prý měl část Aristotela, které se zachovaly pouze v arabštině, protože originály byly přiváženy z arabské expanzí v sedmém století zničeny; založil v Neapoli univerzitu, kterou štaufům podporoval. V roce 1227 se dostal do sporu s církví, protože na papežský stolec nastoupil mírný a nenáviděl fanatický Řehoř IX. Řehoř Federica brzy pro jeho nemravný život a odkládání křesťanské výpravy do Svaté země.

Federico, aby tento spor nějak zřehnal, sice nakonec vyrazil na křesťanskou výpravu, ale místo, aby se tu proslavil vítězi, stal se na několik měsíců hostem Saladinova nástupce sultána al-Malika al-Kamila, se kterým si vyměnili mnoho knih, sjednali velkolepou dohodu týkající se Svaté země a v rámci této dohody se Federico nejenže oženil s poslední dcerou Jeruzalémského království, ale nechal se v Jeruzalémě korunovat králem - a to za potlesku všech místních, ovacemi poetného houfu templářů a gratulacemi sultána. Byl uzavřen mír, Jeruzalém získal status otevřeného města, tedy vládníci bez ohledu na přesvědčení v něm byli svobodní a rovnocenní a město dostalo místní samosprávu. Celý tenhle mír byl možný proto, že al-Kámilovi byla víra stejná i hostejná jako Federicovi. Ti dva nakonec během své utěkly své dobro mnoho staletí, a ve své osamocení se setkali. Federico se sultánem v sobě našli celoživotní přátele (zlé jazyky na obou stranách je obvinily z homosexuálního vztahu, ale ten byl skoro jistě opravdu jen pomluvou). Aniž by to zpochybnilo, že Federico i al-Kámil se na svém dvoře obklopovali jak krásnými ženami, tak mladými chlapci. Za tento mír Federica papež vyloučil z církve podruhé, ani se neobtěžoval zrušením exkomunikaci předešlé. Abychom papeži nekřivdili, stejně zůstavila byla reakce imáma v okolí al-Kámil od té doby Federico, stejně jako al-Kámil, nikdy neměl přání ke klidné vládě a pocitu osobního bezpečí. Federicovo bezpečí po návratu z výpravy zajišťovala opatření stejně neuvěřitelná jako celý jeho život. Ve své ložnici měl kobry, které dostal od al-Kámila darem. Zbavovaly ho jak možného obtíže, ani dokonce nebezpečného hmyzu, tak obav, že se do této ložnice v noci vkrade, kdo nemá. Druhým, viditelným opatřením byl oddíl assasínů, které si ze Svaté země přivedl sebou. Assasíni již byli vyvrženými islámského světa a sloužba Federicovi byla docela dobrým východiskem. Šlo o elitní, naprosto loyální bojovníky. Co se Federicovi líbilo nejvíce, bylo, že kvůli náboženské a jazykové bariéře byli zcela neúplatní, a jestli o něm s naprostou jistotou věděl, že nenávidí papeže a církve, byla to jeho osobní assasínská garda. Nakonec jim přidal rozsáhlé pozemky v okolí města Lucera, kde jejich potomci žijí dodnes. Jeho dvůr cestoval většinou mezi Neapolí a Palermem, ale na stará kolena si nechal v Apulii postavit hrad Castel del Monte. Je to luxusní krásné sídlo s několika ložnicemi, několika koupelnami a téměř moderními záchody ústícími do podzemních septiků. Castel del Monte je ovšem na první pohled jednoznačně identifikovatelný pro svůj osmiboký půdorys, kde osm větších místností v každém patře bylo propojeno v horizontále pavlačí a vertikálně ve schodičích umístěných ve spojovacích traktech zakončených vysunutými balkonami. Neprojektoval ho žádný stavitel ani válečník, ale slavný astrolog Michael Scottus. Pokud jsem vám připomněl jméno postavy z filmu Císařův pekač - tak ano, máte pravdu. Ten filmový Michael Scotta se ale do Rudolfské Prahy dostal jen ve filmu a žil o pár století dříve. Scottovým žákem byl mj. astrolog Turpin z Limoux, který nějakou dobu působil na dvoře Václava I. V roce 1235 došlo k konfliktu s papežem do další fáze, kdy se papežovi povedlo vyprovokovat v říši rozsáhlé povstání, a co víc, do jeho čela se povedlo získat Federicova syna, císařského prince Jindřicha. K překvapení všech ovšem Federico s armádou pacifikoval odbojná města na severu Itálie a Federicův spojenec Václav I. rozprávil povstalec v Německu. Udělal to s gústem, protože Jindřich byl převodně zasnoubený s princeznou Anežkou (budoucí svatou) a toto zasnoubení zrušil a vzal si Markétu z Babenberku. Princ Jindřich poté spáchal sebevraždu skokem do propasti. Císařské vojsko pak obléhalo a Federico slavil zdánlivý triumf. Ale jeho vláda už nikdy nebyla pohodová a klidná. Po období, kdy církve couvla a

odvolala všechny klatby, došlo k dalšímu rozkolům a církve vyprovokovala volbu vzdorocísaře Jindřicha Raspe. Až jinak nemilosrdně smetli všechny, kdo se mu protivili, v pád Jindřicha ani nevytáhl do Nemecka s vojskem.

Federico mezitím sepsal knihu o sokolnictví a podílel se na překladech antických a perských spisů o přirodních vědách jeho knih později Albert Tomášek, Akvinský i Roger Bacon. Připadá se mu také výrok "Člověk by neměl věřit nemůže dokázat přirozenými prostředky a rozumem." Pokud by byl pravdivý, potvrzoval by, že Federico ve svém racionalismu utekl o nejméně pět staletí kupředu. Praktikoval mnoho exaktních pokusů, přičemž ukázal ale i rubriky osobnosti - některé fyzikální i medicínské pokusy nechal dělat na svých nevolnicích, kteří přitom umírali, aniž Federico brvou. Nevolníky nepovažoval za víc než věci. Byl posledním císařem, který uplatňoval myšlenku univerzality císař je formálně svátou hlavou všech křesťanských panovníků. Zasáhl do sporu mezi Francií a Anglií a na úřadovou dobu ho pomohl utlumit, čímž potvrdil svou autoritu. Obecně byl ovšem považován za velmi tvrdého despotického panovníka. Zemřel v roce 1250 a jedna z verzí je, že byl otráven vlastním synem Konrádem, který poté převzal jak císařskou, tak sicilskou a formálně i jeruzalémskou korunu. Jak to bylo opravdu, už se nedozvíme. Legendy o Federicovi završuje ta, podle které nezemřel a stále v nitru Etny. Zanechal po sobě deset potomků ze třech manželství, osm dalších nemanželských potomků, jimž byla přiznána dědičná legitimace mnoho dalších levoboků. Pro nás je perličkou, že teta matka Přemysla II. Kunhuta & Scaron;taufská byla Federicovou sestřenicí, Přemysl II. byl tedy polovičným & Scaron;tauf a teoreticky mohl uplatňovat dědičná práva císařský trůn z této pozice. TOMÁŠEK; HOUŠKOVSKÝ